

Пропозиції
до проекту Закону України
«Про перезавантаження Державного бюро розслідувань»
*(реєстр. № 8059 від 19.09.2022 р.)**

У законопроекті передбачається визнати таким, що втратив чинність, чинний Закон України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 р. № 794-VIII, розробити та внести до Верховної Ради України проект нового Закону України «Про Державне бюро розслідувань», визначивши в ньому статус цього органу як центрального органу виконавчої влади зі спеціальною компетенцією, попередньо узгодивши його текст із Європейською комісією «За демократію через право» (Венеційською комісією) і європейськими партнерами України.

Для цього в законопроекті після набрання ним чинності пропонується: ліквідувати в порядку, встановленому законодавством, Державне бюро розслідувань (далі – ДБР) як юридичну особу публічного права, створену на підставі вищеназваного Закону; дострокову припинити трудові договори (контракти) з працівниками ДБР; перевести в місячний строк особи рядового і начальницького складу ДБР (за їхньою згодою) на рівнозначні чи нижчі посади до підрозділів (частин) Збройних Сил України, інших передбачених законом військових формувань; тимчасово, до утворення ДБР як центрального органу виконавчої влади, наділити повноваженнями щодо розслідування кримінальних правопорушень, підслідних ДБР згідно з ч.4 ст.216 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) детективів Національного антикорупційного бюро України (далі – НАБУ); передати до НАБУ заяви та повідомлення про кримінальні правопорушення, подані до ДБР, а також матеріали кримінальних проваджень, які знаходяться в ДБР на стадії досудового розслідування; внести відповідні доповнення до «Прикінцевих положень» Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14.10.2014 р. № 1698-III.

Законопроект не включений до Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2022 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України від 15.02.2022 р. № 2036-IX.

Метою законопроекту є забезпечення концептуальної зміни правового статусу ДБР із державного правоохоронного органу, як це наразі передбачено вищевказаним Законом, на центральний орган виконавчої влади, сприяння «юридичному перезавантаженню ДБР» та правовому регулюванню його діяльності відповідно до конституційних вимог.

За результатами розгляду законопроекту висловлюємо такі зауваження та пропозиції.

У тексті (преамбулі) законопроекту в якості підстав для його ухвалення зазначається про «визнання роботи Державного бюро розслідувань протягом 2019–2022 років незадовільною», «системні порушення законодавчо встановлених засад діяльності ДБР, що призвели до його дискредитації як

правоохоронного органу», «виявлену політичну заангажованість Державного бюро розслідувань», «низьку ефективність його діяльності» тощо.

Проте будь-які конкретні відомості, статистичні показники або інші дані в обґрунтування наведених висновків, що стали підставами для підготовки цього законопроекту, в пояснювальній записці до нього не наводяться.

Назва законопроекту щодо «перезавантаження Державного бюро розслідування» не узгоджується з його змістом, у якому йдеться про *ліквідацію* вказаного державного органу.

Так, у п. 4, 7 «Прикінцевих та перехідних положень» законопроекту зазначено про розробку проекту нового Закону України «Про Державне бюро розслідувань» «із статусом цього органу як центрального органу виконавчої влади із спеціальною компетенцією» після *втрати чинності* Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 р. № 794-VIII та *ліквідації* ДБР як юридичної особи публічного права, «створеної в силу приписів» цього Закону.

Тим часом, використане в законопроекті поняття «перезавантаження» має декларативний характер, є юридично некоректним та не відповідає юридичній термінології, що застосовується в чинному законодавстві України.

Зокрема, щодо державних органів та органів місцевого самоврядування як юридичних осіб у відповідних випадках застосовується поняття припинення (ліквідації, реорганізації) таких осіб (згідно із положеннями статей 9, 11, 17 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» від 15.05.2003 р. № 755-IV).

Водночас, у разі збереження у ДБР функцій та завдань щодо запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень окремої категорії, для реалізації яких воно було створене, визначення його статусу як «центрального органу виконавчої влади зі спеціальною компетенцією» може бути здійснено шляхом внесення відповідних змін та доповнень до статті 1 чинного Закону України від 12.11.2015 р. № 794-VIII.

Передбачений у п. 4 «Прикінцевих та перехідних положень» законопроекту припис щодо переведення в місячний строк із дня набрання чинності цим Законом осіб рядового і начальницького складу ДБР (за їх згодою) на рівнозначні чи нижчі посади до підрозділів (частин) Збройних Сил України та інших військових формувань, не ґрунтується на вимогах законодавства щодо мети та завдання останніх.

Так, відповідно до Закону України «Про Збройні Сили України» (від 06.12.1991 р. № 1934-XII) на Збройні Сили України та інші військові формування покладаються функції щодо оборони України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності, стримування збройної агресії проти України та відсічі їй, застосування з цією метою зброї та бойової техніки.

Тобто, завдання і функції Державного бюро розслідувань та Збройних Сил України є різними, не співвідносяться одне з одним, внаслідок чого їх виконання

вимагає від уповноважених осіб різної компетенції та професійної підготовки. З огляду на це вищезазначений припис не має належних правових підстав.

У третьому абзаці п. 6 «Прикінцевих та перехідних положень» законопроекту зазначено, що заяви та повідомлення, звернення органів державної влади, органів місцевого самоврядування, депутатів усіх рівнів, фізичних та юридичних осіб, подані до ДБР, щодо яких не прийнято рішення але які підслідні йому, до набрання чинності цим Законом *повертаються, передаються* до відповідного підрозділу (органу) НАБУ для їх внесення до Єдиного державного реєстру досудових розслідувань.

Однак таке формулювання має невизначений характер, оскільки слова «*повертаються*» та «*передаються*» у наведеному контексті мають різні смислові навантаження. Враховуючи, що в даному абзаці йдеться про необхідність внесення відомостей, які містяться у перелічених заявах, повідомленнях та зверненнях, до Єдиного реєстру досудових розслідувань згідно зі ст. 214 КПК України, для чого пропонується передавати їх до НАБУ, слово «*повертаються*» є зайвим та підлягає виключенню із його тексту.

Крім того, цей абзац за змістом збігається та фактично дублює перший абзац цього ж пункту. У ньому також йдеться про необхідність до набрання чинності цим Законом передати протягом 24 годин заяви та повідомлення про кримінальні правопорушення, подані до ДБР та підслідні йому, до відповідних підрозділів НАБУ з метою внесення відомостей, що містяться у них, до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Тому зазначені абзаци редакційно можуть бути об'єднані.

Реалізація запропонованого проекту закону щодо ліквідації Державного бюро розслідувань потребує додаткових видатків із Державного бюджету України. Незважаючи на це, всупереч вимогам ч. 1 ст. 27 Бюджетного кодексу України та ч. 3 ст. 91 Регламенту Верховної Ради України, затвердженого Законом України від 10.02.2010 р. № 1861-VI, необхідне фінансово-економічне обґрунтування (включно з відповідними розрахунками) не додається.

***Дослідницька служба
Верховної Ради України***

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*